

VII. ÜNİTE

SİYASET FELSEFESİ

A. SİYASET FELSEFESİ VE TEMEL KAVRAMLARI

1. Siyaset Felsefesinin Konusu
2. Siyaset Felsefesinin Temel Kavramları

B. SİYASET FELSEFESİNİN TEMEL SORULARI

1. İktidarın Kaynağı ve Meşruiyetin Ölçütü Nedir?
2. Egemenliğin Kullanılış Biçimleri Nelerdir?
3. Bürokrasiden Vazgeçilebilir mi?
4. Sivil Toplumun Anlamı Nedir?
5. Bireyin Temel Hakları Nelerdir?

C. DEVLET NASIL ORTAYA ÇIKMIŞTIR?

1. Devletin, Doğal Bir Varlık Olduğunu Savunanlar
2. Devletin, Yapay Bir Varlık Olduğunu Savunanlar

Ç. İDEAL DÜZEN ARAYIŞLARI

1. İdeal Düzeninin Olabileceğini Reddedenler
2. İdeal Düzeninin Olabileceğini Kabul Edenler
3. Ütopyalar

D. BİREY DEVLET İLİŞKİSİ

Temel Kavramlar

Adalet,
Meşruiyet, Demokrasi,
Despotizm, Özgürlük,
Devlet

Nihilizm, **Egemenlik**,
Sivil toplum, **Hak İnsan**
hakları, İktidar,

Yönetim, Bürokrasi
, **Liberalizm**, Sosyalizm,
Sosyal devlet

Aristoteles:

Siyaset, yurttaşların toplumu ve devleti ilgilendiren işlerle ilgili yaptığı her şeydir.

M. Kemal Atatürk:

Ulusal egemenlik öyle bir nurdur ki onun karşısında zincirler erir, taç ve tahtlar yanar, mahvolur

Siyaset

sözcüğü, Arapça kökenli olup **“idare etmek, işleri yoluna koymak”** anlamına gelir. **Politika** ise Yunancada **“şehir devleti”** anlamına gelen **“polis”** sözcüğünden gelmektedir ve **“şehir halkının hayatıyla ilgili her şey”** demektir.

Aristoteles

politika adlı eserinde siyaseti **“Vatandaşların toplumu ve devleti ilgilendiren işlerle ilgili yaptığı her şeydir.”** şeklinde tanımlamıştır.

Günümüzde ise siyaset en genel anlamıyla **ülke, toplum ve devlet** yönetimiyle ilgili tüm etkinlikleri ifade eder.

siyaset felsefesi,

toplumsal ve siyasal hayatla ilgili problemlere çözüm bulmak amacıyla ortaya çıkan düşünsel bir etkinliktir.

Bu düşünsel etkinlikte hedeflenen, insani-toplumsal düzenin nasıl olması

gerektiğine yönelik teorik bir zemin hazırlamaktır. Bu zeminin hazırlanmasında

Platon'un “Devlet” ve “Yasalar” ardından **Aristoteles**'in “Politika” adlı eserleri etkili olmuştur.

Günümüzde ise siyaset felsefesi; siyasal otoriteyi, bu otoritenin oluşumunu, kaynağını, gücünü nasıl sürdürdüğünü, siyasal otoriteyle birey arasındaki ilişkiyi ve bunların daha iyi, daha adil duruma gelip gelmeyeceğini ele alan bir felsefe disiplinidir.

Siyaset felsefesi ile siyaset biliminin devlet ve toplum yönetimi olgusuna yaklaşımları birbirinden farklıdır. **Bu farklar şunlardır:**

Siyaset bilimi;

diğer bilimler gibi **siyasette “olanı”** inceler, açıklar ve yasalarını bulmaya çalışır. **Temel konusu devlettir**; bunun yanında **siyasi** ve **sivil kurumları**, **siyasal rejimleri** araştırır.

Siyaset felsefesi;

ise **siyasette** olanı değil, **“olması”** gerekeni ele alır ve yorumlar. Siyasal yaşamı ve özellikle de devletin özünü araştırır. Yönetimin **tanımını**, **doğasını** ve **amacını** ele alır. Buna bağlı olarak **var olmuş devletleri**, **iyi-kötü** gibi değer yargılarında bulunarak **sınıflar**; bireyin, toplumun, devletin görev ve haklarını belirler.

ÖNERME

Siyaset konusunda olanı olduğu gibi yansıtmaya çalışır.

Var olandan hareketle olması gerekeni ideal olanı ortaya koymaya çalışır.

Siyasal olayları değerlendirirken iyi-kötü gibi yargılarda bulunmaktan kaçınarak objektif olmaya çalışır.

Tüm siyasal kurum ve rejimleri, bunların ortaya çıkışını, yapısını ve işleyişini bilimsel yöntemlerle açıklamaya çalışır.

İktidarın kaynağını, kazanılışını ve elde tutulmasını, birey devlet ilişkisini konu alır.

Siyasal olaylarla ilgili değer yargılarında (iyi-kötü gibi) bulunur.

**SIYASET FELSEFESİNİN
TEMEL KAVRAMLARI**

Adalet

Hukuk

Yönetim

Sivil toplum

Bürokrasi

Yasa

İnsan hakları

Laiklik

Birey

Devlet

İktidar

Egemenlik

Demokrasi

Hak

Toplum

Meşrutiyyet

.....Bir toplumu oluşturan ve toplumun bir üyesi olan, belirli nitelikleri bulunan insandır. Kendisini başka insanlardan ayıran, kendisine ait bir kimliği bulunan bir varlıktır.

..... Temel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bir araya gelen ortak bir kültürü paylaşan, belli bir toprak parçası üzerinde yaşayan insan topluluğudur.

..... Devlet otoritesi ve kurumları dışında kendini yönlendirebilen, hak ve özgürlüklerini savunabilen özgür ve özerk vatandaşlardan oluşan toplumdur

..... Siyasi sınırları tespit edilmiş belli bir toprak parçası üzerinde egemenliğe sahip en büyük siyasi kurumdur.

.....Bir toplumda halkı yönetme gücüne sahip olan kişi ya da kişiler.

.....İktidarı elinde bulunduran kişi ya da grupların toplumu idare etmesidir.

.....Bir toplumda iktidarı elinde bulunduranların, yönetme gücünü yasalara uygun olarak sürdürmeleridir.

.....Devletin, iktidar gücünü hiçbir iç veya dış baskı olmadan kullanmasıdır.

.....Bireyin başka bireylerden ya da kurumlardan isteyebileceği, talepte bulunabileceği her şeydir.

.....Bir toplumu oluşturan bireylerin, gerek kendi aralarındaki gerekse devlet ile olan ilişkilerini düzenleyen, yaptırım gücünü devletten alan yazılı kurallar ve yasalar sistemidir.

.....Bireylerin toplum içindeki eylem ve davranışlarını düzenleyen, buyruk niteliği taşıyan yazılı hukuk kurallarıdır.

.....En genel anlamda “ herkese hak ettiğini vermek” tir.

.....İnsan hak ve özgürlüklerinin anayasa ile güvence altına alındığı; katılıma, çoğulculuğa ve hukukun üstünlüğüne dayanan yönetim anlayışıdır.

.....İnsanı insan olarak herhangi bir şarta veya statüye bağlı olmadan doğuştan sahip olduğu dokunulamaz, vazgeçilemez, üstün nitelikli ahlaki değerlerdir.

.....Din işlerini devlet işlerinin dışında tutan yönetim anlayışıdır. Devletin bütün dinlere eşit uzaklıkta olmasını ve böylece inanç hürriyetinin güvence altına alınmasını sağlar.

.....Devletin, yasalarla belirlenmiş görevlerini yerine getiren memurların oluşturduğu hiyerarşik yapılanmadır

B. SİYASET FELSEFESİNİN TEMEL SORULARI

Siyaset felsefe temel soruları **devletin** oluşumu, **niteliği**, **örgütlenme biçimi**, **meşruiyeti**, **gücü ve gücünün sınırlarıyla** ilgilidir.

“İktidar, kaynağını nereden alır?,
Meşruiyetin ölçütü nedir?, **Egemenliğin**
kullanılış biçimleri nelerdir?,
Bürokrasiden vazgeçilebilir mi?, **Sivil**
toplumun anlamı nedir?

Bireyin temel hakları nelerdir?” soruları siyaset felsefesinin temel sorularındandır.

1. İktidarın Kaynağı ve Meşruiyetin Ölçütü Nedir?

İktidarın meşruiyeti sorunu, iktidarın kaynağı sorunuyla yakından ilgilidir. **Çünkü, her iktidar** kendi **kaynağının ilkelerine, dayanaklarına bağlı kaldığı sürece meşru sayılabilir**. Bundan dolayı meşruiyetin ölçütünü iktidarı oluşturan kaynaklara dayalı olarak açıklamak gerekir.

2. Egemenliğin Kullanılış Biçimleri Nelerdir?

Siyaset felsefesinde iktidarın yönetme gücünü, bu gücü nasıl kullanmaktadır? Bu soruya farklı **yanıtlar verilmiş** ve **egemenliğin kullanılışı** çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır. Bu konuda **Max Weber** (Maks Veber, 1864-1920) **egemenliğin kullanılış biçimlerini üç grupta toplamaktadır:**

a. Geleneksel egemenlik biçimi:

Egemenliğin geleneklere ve birtakım örfî kurallara dayandığı **siyasi otorite** biçimidir. Bu egemenlik tarzı daha çok babadan oğula geçen saltanat (monarşik) yönetimlerinde ve feodal toplumlarda geçerlidir.

b. Karizmatik egemenlik biçimi:

Karizma; diğer insanları **etkileme**, **kendi etrafında toplayabilme** ve **yönlendirebilme** gibi kişilik özelliklerine sahip olmaktır.

İnsanlar **lidere gelenekler** yada **yasalar** **nedeniyle** değil, inandıkları ve güvendikleri için itaat ederler.

Peygamberlerin, kahramanlık gösteren bir komutanın otoritesi buna örnek gösterilebilir.

c. Rasyonel / Yasal egemenlik biçimi

Egemenliğin, yazılı kurallara yani rasyonel hukuka dayandırıldığı otoritedir.

Demokratik rejimlere özgü olan

bu egemenlik tarzında hukuk kuralları hem yöneteni hem de yönetileni bağlar.

Hiç kimsenin **gücü ve yetkisi sınırsız** değildir. Devletin **örgütlenme** yapısında **kuvvetler ayrılığı ilkesi geçerlidir**.

3. Bürokrasiden Vazgeçilebilir mi?

Devlet, işlerini iş bölümü ve uzmanlaşmaya dayalı olarak ast üst ilişkisi içinde görevlendirdiği memurlar vasıtasıyla yürütür.

Devletin bu örgütlenmesine bürokrasi denir.

Max Weber (1864-1920)'e göre bürokrasi gereklidir ve ondan vazgeçmek mümkün değildir.

Çünkü bürokrasi devlet örgütlenmesinin en akılcı örneklerinden

Bu ilkeler şunlardır:

- 1.Yasal kural ve yaptırımlara dayanması,
2. Devamlılığı sağlanmış bir görevliler kadrosunun olması,
- 3.Yazılı belge ve işlemlere dayalı çalışma geleneğine sahip olması,
4. Mevki, bilgi ve yeteneğe göre verilmiş yönetme yetkisi ve sorumluluğunun olması,
5. İş bölümü esasına dayalı bir hizmet anlayışının olması,
- 6.Açık-seçik bir hiyerarşik yapının olması ve her kademenin bir üst kademede kontrolünün sağlanması.

Bürokrasiye yöneltilen eleştirileri şöyle sıralayabiliriz:

1. Belli bir süre için seçimle gelen siyasi iktidar tekrar seçilebilmek için işleri hızlandırmak isterken halk karşısında sorumlu olmayan, atamayla gelmiş ve iş güvencesine sahip bürokrasi, yazılı kural ve yönetmeliklerin ötesine geçemediği için işleri yavaş yürütür.

2. Üst düzey bürokratlar işlerinde tecrübeli ve uzman kişilerdir. Göreve geçici gelen siyasiler ise çoğu zaman işin yabancısıdır. Bu da siyasi gücün, bürokrasinin etkisi altına girmesine neden olabilir.

3. Bürokrasi, özellikle kapitalist sistemde kendi yerlerini koruma pahasına kamu hizmeti yerine, siyasi güce hizmet etmeye başlayabilir.

4. Bürokratik örgütlerin katı olması, bürokrasinin değişen koşullara uyum sağlamasını zorlaştırır.

5. Bürokrasi bazen işlerin yavaş yürümesine ve kaynak savurganlığına neden olabilir.

Bilgi Notu

A ve B takımları arasında bir kürek yarışması düzenlenmiştir. Her iki takım da performanslarının en üst düzeyine çıkabilmek için uzun ve zorlu bir hazırlık devresinden geçmiştir. Büyük gün geldiğinde iki taraf da kendisini hazır hissediyormuş.

Sonuç: B takımı yarışması 1 km. farkla kazanmıştır. Yarıştıktan sonra A takımı çok şaşırmıştır. A takımının

yönetimi yarışın açık farkla kaybedilmesinin nedeninin bulunmasına karar vermiş. Sorunu araştırarak, çözüm yolları önermesi için danışmanlık şirketiyle anlaşmış. Bir yıl süren ve milyonlarca dolara mal olan çalışmalar analizler, araştırmalar sonucu hata bulunmuş:

B takımında sekiz kişi kürek çekiyor, bir kişi dümencilik yapıyormuş. A takımında ise bir kişi kürek çekiyor, sekiz kişi dümeni kullanıyormuş. Danışmanlık şirketlerinin önerisi şu olmuş:Yeniden yapılanmalı.A takımı yeniden bir yarış yapıp yarışı kazanmak için yeniden yapılanmaya gitmiş. Dört dümen müdürü, üç bölgesel dümen müdürü, bir dümen yöneticisi (kürek çekmekle görevli kişinin performansından sorumlu), **bir Kürekçi.**

İkinci yarış yapılmış ve B takımı yarışı 2 km farkla kazanmış. Bu duruma çok kızan A takımının yönetim kurulu hemen harekete geçmiş, yapılan inceleme sonucunda yenilginin sorumlusu olarak kürekçi tespit edilmiş. Yarışın kaybedilmesinden sorumlu tutulan kürekçi kovulmuş ve müdürlere sorunun çözümüne olan katkılarından ötürü ikramiye verilmiş.

1. Siz danışman olsaydınız, A takımının yarışı kazanabilmesi için hangi tedbirleri alırdınız? Yazınız.

.....

2. A takımının yarışı kaybetme nedenleri “Bürokrasiden Vazgeçilebilir mi?” bölümünde yer alan bürokrasiye yönelik eleştirilerden hangilerini içermektedir? Yazınız.

.....

3. Sizce B takımı yarışı neden kazanmıştır. Yazınız.

.....

4. Devlet işlerinin yürütülmesinde bürokrasinin rolünü “Bürokrasiden Vazgeçilebilir mi?” bölümünü dikkate alarak yazınız.

.....

4. Sivil Toplumun Anlamı Nedir?

Sivil toplum, Batıda demokrasinin gelişmesi sürecinde toplumun çeşitli kesimlerinin kendi hak ve çıkarlarını korumak amacıyla örgütlenmeleri sonucu ortaya çıkmıştır. *Sivil toplumun etkin bir güç olabilmesi ise ancak **demokratik ve hukuk devletlerinde mümkündür.*** Özgürlüklerin, demokrasinin, hoşgörünün, **çoğulculuğun**, **katılımın özerk** örgütlenmenin olmadığı yönetimlerde **sivil toplumun çok fazla yaşama şansı yoktur.**

Sivil Toplumların özellikleri:

- *Bireysel hak ve özgürlükleri devletin tek taraflı baskısından koruyarak güvence altına almak,
- *Gerek bireylerin gerekse toplumun istek ve kaygılarını dile getirmek, hak ve çıkarlarını korumak,
- ***Toplumda demokratik anlayışın ve zihniyetin yönetimde demokratik ilkelerin yerleşmesinde katkıda bulunmak,**
- *İktidar karşısında kamuoyu oluşturarak siyasi kararların alınmasında etkili olmak.
- ***İhtiyaç sahiplerine yardım, sağlık, eğitim ve çevre gibi konularda gönüllü kamu hizmetinde bulunarak bu alanlarda devletin yükünü azaltmak.**

5. Bireyin Temel Hakları Nelerdir?

İnsanın insan olması nedeniyle doğuştan sahip olduğu dokunulamaz, devredilemez ve vazgeçilemez haklarına **temel haklar** denir.

Her insan doğduğu andan itibaren dil, din, deri rengi, kültür farkı gözetmeksizin bu haklardan eşit şekilde yararlanır.

Temel haklar; kişisel haklar, sosyal ve ekonomik haklar ve siyasal haklar olmak üzere üç grupta toplanır,

1. Kişisel Haklar: Bireyi **toplumun ve devletin gücüne karşı koruyan haklardır.** Bundan dolayı bunlara **“koruyucu haklar”** da denir. **Belli başlıları;**

- *yaşama hakkı,
- *kişi güvenliği,
- *özel yaşamın gizliliği,
- * konut dokunulmazlığı,
- *haberleşme özgürlüğü, *
- *din ve vicdan özgürlüğü,
- *düşünce ve kanaat özgürlüğü gibi.

2. Sosyal ve Ekonomik Haklar:

Sosyal devlet ilkesinden dolayı kişinin devletten gerçekleştirmesini isteyebildiği haklardır. Bunlara “**isteme hakları**” da denir. Başlıcalar şunlardır; **ailenin korunması**, **eğitim öğretim hakkı**, **çalışma ve sözleşme özgürlüğü**, **sağlık hakkı** ve **sosyal güvenlik** hakkıdır.

3. Siyasal Haklar:

Kişinin devlet yönetimine katılmasına imkân sağlayan haklardır. **Seçme**, **seçilme** ve **siyasal etkinliklerde bulunma hakkı**, **siyasi parti kurma**, **partilere girme ve partilerden ayrılma hakkı**, **kamu hizmetine girme hakkı** ve **dilekçe hakkı** başlıca siyasal haklardır.

C. DEVLET NASIL ORTAYA ÇIKMIŞTIR?

Devlet özgürlüklerin teminatıdır. (F. Hegel)

Devlet toplumsal iradenin ürünüdür. (J. J. Rousseau)

Bireylerin oluşturduğu toplumdaki düzeni, bireysel vicdanlar sağlayamaz. Çünkü vicdanın zorlama ve yaptırım gücü yoktur. Bundan dolayı toplumsal yaşamda bireylerin ihtiyaç ve isteklerini, ilişkilerini ve haklarını düzenleyen kurallara, yasalara ve bunları uygulayacak kurumlar üstü bir kurama gereksinim vardır.

“Devlet nedir”

devlet, amacı sosyal düzenin, adaletin, toplumun iyiliğinin sağlanması olan, belli bir toprak parçası üzerinde yerleşmiş bir insan topluluğuna dayanan ve bu topraklar üzerinde bulunan her şey üzerinde nihai meşru kontrole sahip, siyasi örgütle (hükûmet) donanmış sosyal bir organizasyondur.

“Devlet nasıl ortaya çıkmıştır?” Bu soruyla ilgili olarak düşünce tarihi boyunca **devletin doğanın bir devamı olduğunu** ve **yapay bir varlık olduğunu ileri süren** iki farklı görüş ortaya atılmıştır.

1 Devletin, Doğal Bir Varlık Olduğunu Savunanlar

Buna göre doğadaki düzenin bir devamı olan devlet diğer canlılar gibidir, büyük bir organizmadır, doğal bir varlıktır. Bu görüşü savunanların başında **Platon** gelir. Diğer temsilcileri **Aristoteles**, **Farabi** ve **İbn-i Haldun**'dur.

Platon (MÖ 427-347):

insan ile devlet arasında büyük bir benzerlik olduğunu ileri sürer:

Örneğin; İşçi sınıfı insandaki beslenme güdüsüne, koruyucu sınıfı insandaki irade ve cesarete, yöneticiler sınıfı da insandaki akla karşılık gelir. **Bu anlamda devlet, doğanın bir devamı olarak ortaya çıkmıştır ve insan görünümündedir.**

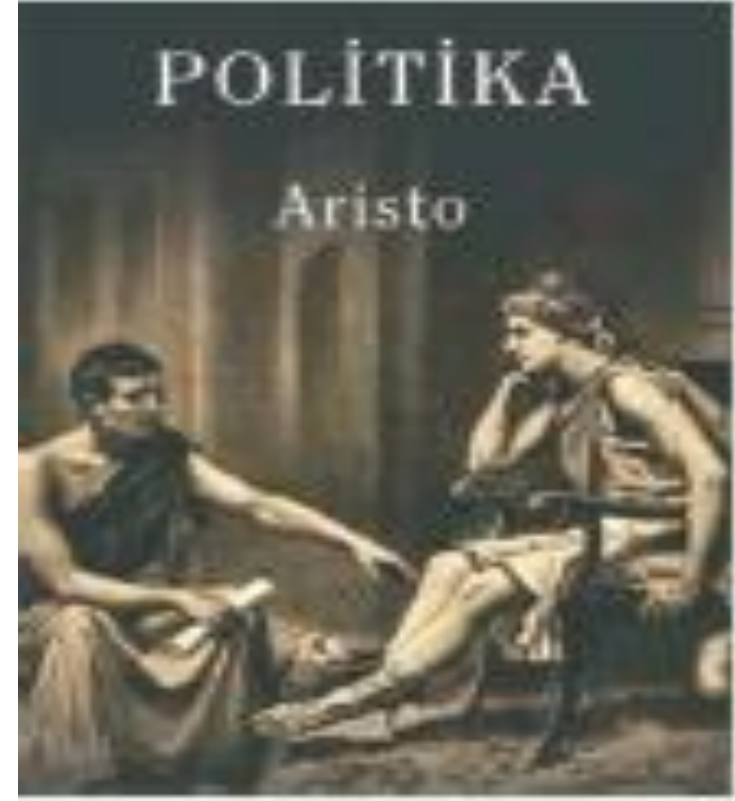
Aristoteles (MÖ 384-322):

de **devletin**, doğanın bir devamı olduğu görüşündedir ve **devleti, toplumsal bir canlı olan insana benzetir**. Yani

Aristoteles'in deyimiyile “**İnsan, toplumsal bir canlıdır (Zoon politikon).**” Buna göre devlet insanın doğasına bağlı olarak ortaya çıkan organik bir varlıktır.

Farabi (870-950):

Kendi türüyle bir arada bulunmak **diğer canlılarda olduğu gibi, insanın doğasında da vardır**. Bu nedenden dolayı Farabi, insan için “**içtimai ve siyasi hayvan (canlı)**” tanımlamasında bulunmuştur. Toplum hâlinde yaşamamanın amacı da bireyler açısından yetkinliği gerçekleştirmektir.

İbn-i Haldun (1332-1406):

Toplum insanların **birbirine muhtaç olmasından dolayı** çıktığı halde **devlet**, insanı toplum içindeki diğer insanların saldırı ve zulmünden korumak üzere kurulmuş bir müessesedir.

İbn-i Haldun'un "Mukaddime" adlı ünlü eserinde **insanın toplumsal yönü kadar hayvani bir yanının** da olduğunu belirtir. Devlet, insanın sahip olduğu hayvani yönüne karşı koruyacak bir otoritedir. Bu otorite hayvanlarda ki içgüdülerden farklı olarak **insanlardaki aklın ve siyasal örgütlenme yeteneklerinin bir sonucudur.**

İbn-i Haldun

2. Devletin,Yapay Bir Varlık Olduğunu Savunanlar:

Bu görüŖe göre devlet, insanlar tarafından oluşturulan yapay bir varlıktır.

İnsanlar kendi arasında uzlaşarak toplumu ve devleti meydana getirirler.

Toplum sözleşmesi olarak adlandırılan bu yaklaşımın başlıca savunucuları

T.Hobbes, J.Locke ve J.J.Rousseau (Ruso)'dur.

Thomas Hobbes (1588-1697):

Devletin yapay bir varlık olduğu görüşünü ilk kez ortaya atan T.Hobbes olmuştur. Onun “Leviathan” Tevrat'ta adı geçen dev) adlı eserinde belirttiği gibi, doğa durumunda birbirinin kurdu olan insanlar,(insan,insanın kurdudur) *bir sözleşmeyle hak ve özgürlüklerini kendi iradeleriyle üçüncü bir varlığa yani devlete (Leviathan) tek taraflı devrederek kargaŖa ve savaŖa son verip güvenlik içinde yaşamak istemişlerdir . T.Hobbes'a göre ortaya çıkan bu devlet sınırsız yetkiyle donatılmış olması gerekir.*

John Locke (1632-1704)

Aydınlanma Çağı öncüleri arasında sayılan **John Locke, T. Hobbes** 'ta olduğu gibi toplumun kuruluşunu toplumsal sözleşmeye dayandırmaktadır.

Locke'un devleti, **asla Hobbes**'ta olduğu gibi mutlak egemenliğe sahip değildir. Ona göre devlet bir **araçtır.**

Devlet mülkiyet hakkını korumak amacıyla kurulduğundan, bunun ortadan kaldırılması düşünülemez. Siyasal otoritenin toplumsal iradeye (meşruiyete) dayanması, **iktidarın kontrol edilebilmesi** için yeterli değildir. Bu nedenle, daha somut olarak **siyasal iktidarın sınırlandırılması** gerekir ki, bunun yolu kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanır.

Jean Jacques Rousseau (1712-1778):

Hobbes'un insanın doğuştan **kötü olduğuna** ilişkin teorisini yadsıyarak, tersine insan doğasının **doğal iyiliği üzerinde durmuş** ve Locke gibi, **insanın doğuştan özgür ve barış yanlısı olduğunu.** **devletin bunu gözetmesi gerektiğini ileri sürmüştür.**

Rousseau : Toplumsal sözleşme” ile **kendini topluma bağlayan kişi** için artık, **bencil çıkarlara yönelik “özel istem”in önemi yoktur,** önemli olan **ortak çıkarlardır** yani **“genel istem”** dir.

FILOZOFLARIN GÖRÜŞLERİ

* Devletin, doğal bir varlık olduğunu savunanlar.....

* **Devletin, yapay bir varlık olduğunu savunanlar.....**

* Ailelerin köylere, köylerin şehirlere, şehirlerin devlete yönelmesi doğal bir zorunluluktur.....

* **Devlet, toplumsal sözleşme üzerine dayalı politik bir örgüttür.....**

* İnsan mikro bir organizma, devlet ise makro organizmadır.....

* **İnsan toplumsal bir canlıdır (zoon politikon).....**

* Devlet insanı toplum içindeki diğer insanların saldırı ve zulmünden korumak için kurulmuş bir müessesedir.....

* **Devletin, ortak iradenin isteğini yerine getirebilmesi için sınırsız yetkiyle donatılmış olması gerekir.....**

* Devlet mutlak bir güç olmayıp onu kuran toplumun amaçlarını gerçekleştirmek için bir araçtır.

Platon	Aristotele	Farabi	İbn-i Haldun	T. Hobbes	J. Locke	J.J Rousseau
--------	------------	--------	--------------	-----------	----------	--------------

BİLİYORMUYDUNUZ?

Ülkemizde yeni bir kavram olan e-devlet, verimliliği artırmak amacıyla ortaya çıkmıştır.

e-devlet; kamu kuruluşları, vatandaşlar ve ticari kurumlar arasındaki bilgi, hizmet ve mal alışverişlerinde bilgi teknolojilerinin kullanılarak performans ve verimlilik artışını hedefleyen devlet modeli olarak tanımlanmaktadır.

e-devlet uygulaması ile bürokrasinin azalması zamandan kazanç sağlanması, maliyetlerin düşmesi, verimliliğin ve hayat kalitesinin artması beklenmektedir.

Ç. İDEAL DÜZEN ARAYIŞLARI

ideal düzen arayışları ikiye ayrılır:

reddedenler ve ideal düzenin **olabileceğini** kabul edenlerdir.

1. İdeal Düzenin Olabileceğini Reddedenler:

İdeal düzenin olamayacağını savunan iki görüş vardır.

Bunlar **sofistler** ve **nihilistlerin** görüşleridir.

a. Sofistler:

Doğada gücünün egemen olması gibi toplumsal yaşamda da yasalar güçlüden yana olmalıdır. Oysa toplumsal yaşamda güçsüzler kendilerini korumak amacıyla yaptıkları yasalarla güçlü olanın egemen olma hakkını elinden almaya çalışmışlardır. Bu ise doğal yaşama aykırıdır.

İdeal düzen doğanın kendi düzenidir.

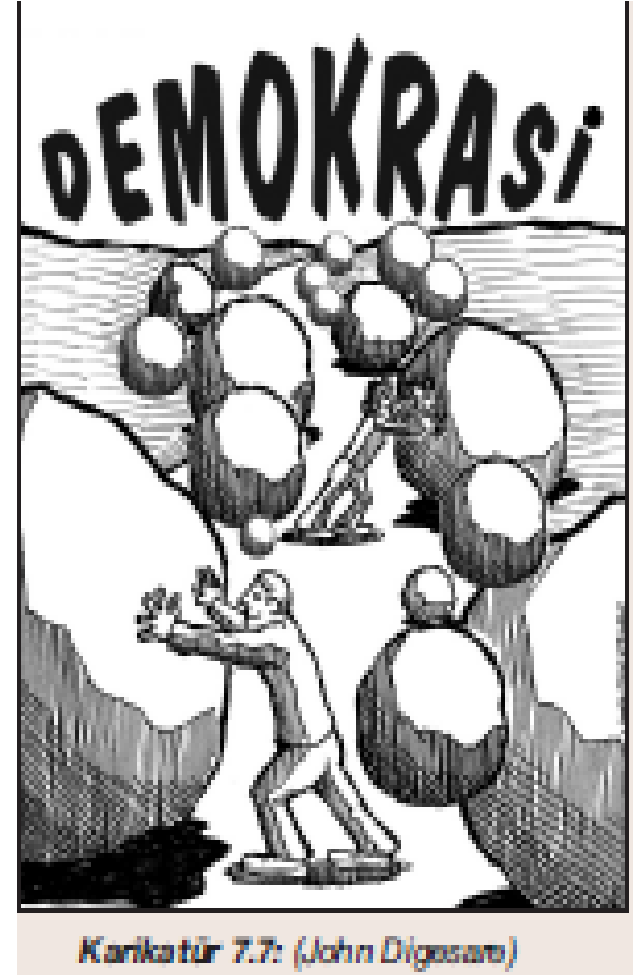
Sofist filozof **Protagoras**'ın “İnsan, her şeyin ölçüsüdür.” sözünden de anlaşılacağı gibi nasıl ki herkes için geçerli doğru bilgi yoksa herkes için geçerli ideal bir düzen de olamaz. **Çünkü ideal düzen anlayışı kişiye göre değişir**

b. Nihilistler (Hiççiler):

Nihilizm, ideal düzenin olabileceğini **reddeden** ikinci yaklaşımdır. *Evrenin anlamsız, amaçsız ve her şeyin değersiz olduğunu savunan nihilistlere* göre, **her türlü otorite insanın doğasına aykırıdır. insani özgürlüğünü** sınırlayan bütün değer, kurum ve düzenler kötü olup yıkılmalıdır. **Çünkü** her türlü otorite insanın, güdülerini köreltir ve kişiliğini tahrip eder. Bu görüşün önde gelen savunucularından **F. Nietzsche'dir.**

Anarşizme görede Buna göre **insan** üzerindeki tüm **kısıtlama ve zorlamalar kaldırılmalı,** devletsiz ve otoritesiz bir düzen kurulmalıdır.

GÖRÜŞLER VE YAKLAŞIMLAR TABLOSU

Görüşler

Hertürlü otorite insanın doğasına aykırıdır.

Doğada güçlünin egemen olması gibi toplumsal yaşamda dayasalar güçlüden yana olmalıdır.

İdeal düzen anlayışı kişiye göre değişir.

İnsanı sınırlayan bütün değer, kurum ve düzenler kötü olup yıkılmalıdır.

Yaklaşımlar

2. İdeal Düzenin Olabileceğini Kabul Edenler:

İnsanların ideal düzen arayışları İlk Çağdan beri vardır. Rönesans da bu arayışın devam ettiği dönemlerden birisi olmuştur. Bu dönemde ortaya çıkan bilimsel, teknolojik ve düşünce alanındaki gelişmeler sonraki yüzyıllarda ülkelerin siyasal, toplumsal ve ekonomik yapılarını büyük ölçüde etkilemiştir.

Özellikle 18.yüzyılda başlayıp 19. yüzyılda yoğunlaşan sanayileşme süreci ve buna bağlı olarak ortaya çıkan siyasal, toplumsal ve ekonomik değişimler bu etkinin bir sonucudur.

Bu değişimin siyasal ve toplumsal anlamdaki somut bir örneği 1789 Fransız İhtilali olup bu ihtilal dinî esaslara dayalı monarşik yönetimlerin yıkılıp yerine, bireylerin yurttaş olarak yönetimde söz sahibi olduğu demokratik esaslara dayalı ulus devletlerinin kurulmasının yolunu açmıştır.

Tüm bu gelişmeler, daha çok insanın refah ve mutluluğunu sağlayacak ideal bir düzen arayışını hızlandırmıştır. Bu arayışlar özgürlük, eşitlik ve adalet temeline dayanan üç farklı görüşün ortaya çıkmasını sağlamıştır.

a. Özgürlüğü temel alan yaklaşım

Liberalizm; *devlet, toplum ve birey ilişkilerinde bireyin mülkiyet edinme, serbest girişimcilik; din, vicdan ve düşünce özgürlüğü gibi temel hak ve özgürlüklerini öne çıkaran ekonomik ve siyasal bir öğretilerdir.*

Ekonomik alanda liberalizm, **devletin ekonomik hayata müdahalesinin en az düzeyde tutulması gerektiğini savunur.** Adam Smith (Edim Simit) bunu kısaca “**Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler.**” şeklinde ifade etmiştir

Sonuç olarak liberalizm **bireyciliği, özgürlüğü, hukukun üstünlüğünü, serbest piyasa ekonomisini** ve **birey karşısında devlet gücünün sınırlandırılmasını** temel olarak **ideal düzene** ulaşılabileceğini savunur.

B. Eşitliği temel alan yaklaşım:

Sosyalizm olarak da adlandırılan bu yaklaşıma göre ideal bir siyasi **sistem eşitlik temeli üzerine kurulmalıdır**.

Bu *görüş liberalizme ve onun ekonomi alanındaki uygulaması kapitalizmin yarattığı gelir dağılımındaki adaletsizliğe tepki olarak ortaya çıkmıştır*. **Sosyalizm** esas olarak sınıfsız, eşit, ideal bir toplum düzeni yaratmak için özel mülkiyetin ortadan kalkması ve üretim araçlarının devlet tekelinde toplanması gerektiğini savunur.

Temsilcileri Simon (Sen Saymın, 1760-1825), Robert Owen (Rabirt Ovin, 1771-1858) ve **Karl Marks** (1818-1883)'tir.

c. Adaleti temel alan yaklaşım:

Adalet, hem **özgürlüğün** hem de **eşitliğin** temel ilke olarak bir arada kabul edilmesidir. **Çünkü ne özgürlük ne de eşitlik tek başına toplumları ideal düzene ulaştıramamıştır.** *Liberalizmin savunduğu “Bireysel çıkarlar toplumsal çıkarları gerçekleştirir.” ilkesi doğrulanmamıştır.*

Adalet herkese hak ettiğini vermektir. Bu anlayış da toplumda **siyasal, sosyal ve ekonomik hakların verilmesinde, ve adaletin dağıtılmasında eşit davranılmasını gerektirir.** Bu görüşün temsilcileri **Eduard Bernstein** (Edvird Bernşıtayn, 1850-1932) ve **John Rawls** (Con Ravls,1921-2002)'tır.

GÖRÜŞLER VE YAKLAŞIMLAR TABLOSU

Yaklaşımlar

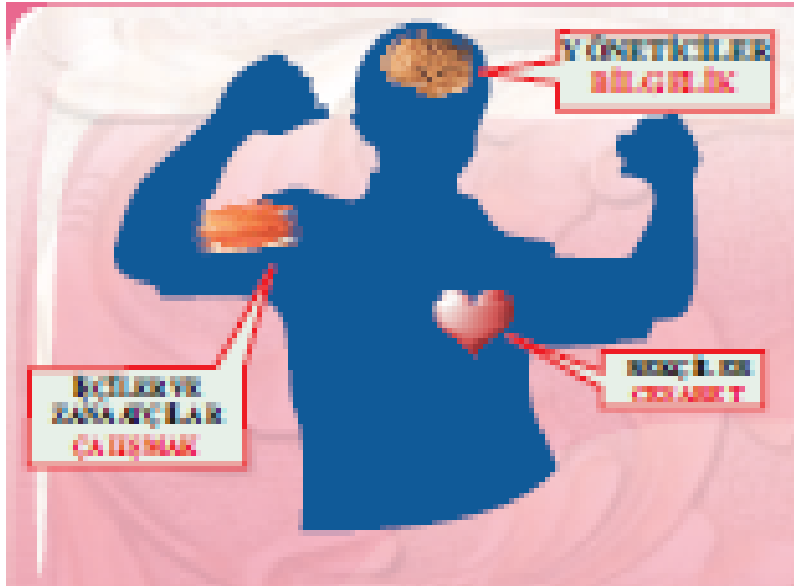
- *Sınıfsız, eşit ideal bir toplum düzeni yaratmak için özel mülkiyetin ortadan kalkması ve üretim araçlarının devlet tekelinde toplanması gerekir.
- *İdeal bir düzen ancak eşitlik ve özgürlüğün aynı anda yan yana bulunmasıyla mümkündür.
- *İdeal bir düzen bireyin, siyasette dinde ekonomide, tüm düşünce ve etkinlik alanlarında olabildiğince özgür olmasına bağlıdır.
- *Siyasal, sosyal ve ekonomik hakların verilmesinde ve adaletin dağıtılmasında eşit davranılması gerekir.
- *Liberalizme ve onun ekonomi alanındaki uygulaması kapitalizmin yarattığı gelir dağılımındaki adaletsizliğe tepki olarak ortaya çıkmıştır.
- *Bireyler zenginleşip refah düzeyi arttıkça, toplum da zenginleşir refah düzeyi artar ve böylece ideal düzen gerçekleştirilmiş olur.

3. Ütopyalar:

Ütopya (ütopia) hiçbir yerde uygulanmayan ve gerçekleşmesi mümkün olmayan fikir ya da devlet tasarımı anlamına gelir. **İstenilen ütopyalar** ve **korku ütopyaları** olmak üzere **ikiye** ayrılır.

a. İstenilen Ütopyalar: Platon (MÖ 427-347) Politeia (Devlet):

Platon'a göre devleti oluşturan doğal neden, **hiçbir insanın tek başına kendi kendine yetmemesi**, bu nedenle de ihtiyaçlarını karşılamak için başkalarının **yardımına muhtaç** olmasıdır. **Onun için devletin ödevi**, insanları **erdemli kılarak** birlikte **mutlu bir şekilde yaşamalarını** sağlamaktır. Ona göre ideal devlet; işçiler(çalışmak), bekçiler(korumak) ve yöneticiler(kanun yapmak) olmak üzere üç sosyal sınıftan oluşur. **Devleti meydana getiren yurttaşlar erdemli olmalıdırlar.**

Farabi (870-950) “El-Medinet’ül
Fazıla” (**Erdemli Şehir**):

Ona göre, doğal ihtiyaçların
etkisiyle bir araya gelerek
toplumu oluşturan **bireyleri** bilgin
ve **erdemli kişiler** yönetmelidir.
*Bir topluma ancak **bedenen ve**
ruhen sağlam, zeki, öğrenme ve
öğretmeyi seven, **dürüst**, kendine
güvenen, Tanrı'ya inanan,
çalışkan
kimse başkan olmalıdır. **Farabi**
Erdemli bir millet, Erdemli bir
dünya. İstemektir.*

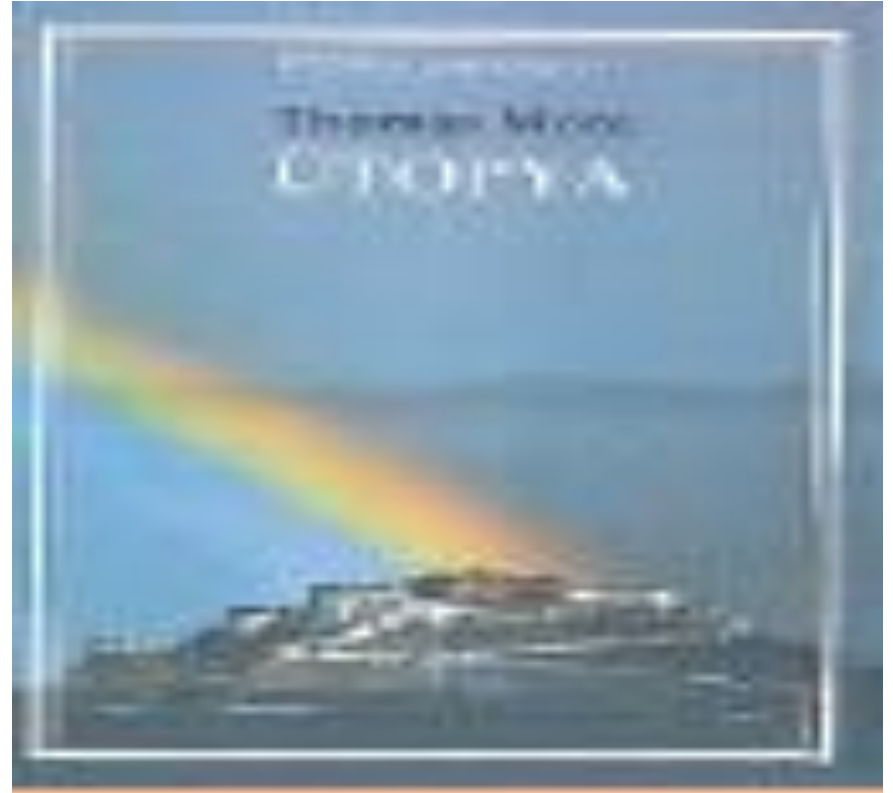

Thomas More (Tomas Mor, 1478 - 1535) “Ütopia” (Ütopya):

T. More bu eserinde, toplumdaki eşitsizliğin ve mutsuzluğun kaynağı özel mülkiyettir.

Bu **durumdan kurtulmanın tek yolu, özel mülkiyetin kaldırılmasıdır.**

Bu nedenle, **ideal toplum, sınıfsız bir toplum olmalıdır;**

b. Korku ütopyaları:

Aldous Huxley (Aldus Haksliy, 1894-1963) "Yeni Dünya":

Huxley'in "Yeni Dünya" adlı eserinde, bilim ve teknoloji yönünden çok gelişmiş bir toplum anlatılır. Toplumun ihtiyacına göre insanlar, önceden saptanan nitelik ve ölçülere göre fabrikalarda üretilir ve özel merkezlerde büyütülürler. Belli bir **şartlandırma** ve "soma" adı verilen zevk verici bir içecek vasıtasıyla, bireylerin kendi konumlarından **memnun olmaları sağlanmıştır.** **Çocuklar** fabrikalarda üretildiği ve devlet tarafından yetiştirildiği için **evlilik ve aile ortadan** kalkmıştır. İnsanın kültürel varlığı ve tarih bilinci de yok edilmiştir.

George Orwell (Corc Orvel, 1903-1950) 1984

Orwell'in yazdığı "1984" adlı eserde tasarlanan devlet anlayışında insan benliğini yok edecek ölçüde zora ve kaba güce dayalı baskıcı bir yönetim egemendir. Dünya **Okyanusya**(**Ocania** -Amerika, İngiltere ve Batı Avrupa), **Avrasya**(**Eurasia** Rusya, Doğu Avrupa) ve **Doğu Asya** – (**Eastasia** Çin, Japonya) olmak üzere üç büyük devlet şeklinde bloklanmıştır. Her üçünün de yönetim biçimleri ve yaşam koşulları yaklaşık olarak birbirine benzemektedir. "1984"te anlatılan bu düzende devrimle iktidara gelmiş parti denilen bir örgüt yönetmektedir. Bu parti, iktidarını sürdürebilmek için insanları ezici bir baskı altında tutmakta ve düzene aykırı davrananlara işkence etmektedir. Birey, en doğal hakkı olan yaşama güvencesinden bile yoksundur. Böylece insanlar sindirilmiş; özgürlükleri, ahlaki ve insani duyguları yok edilmiştir. Herkesin düşünce ve davranışı "Büyük ağabey size gözlüyor." tehdidi altındadır.

1. İstenilen ütopyaların ortak özellikleri nelerdir?

2. Korku ütopyalarının ortak özellikleri nelerdir?

3. Korku ütopyalarını ortaya çıkaran nedir?

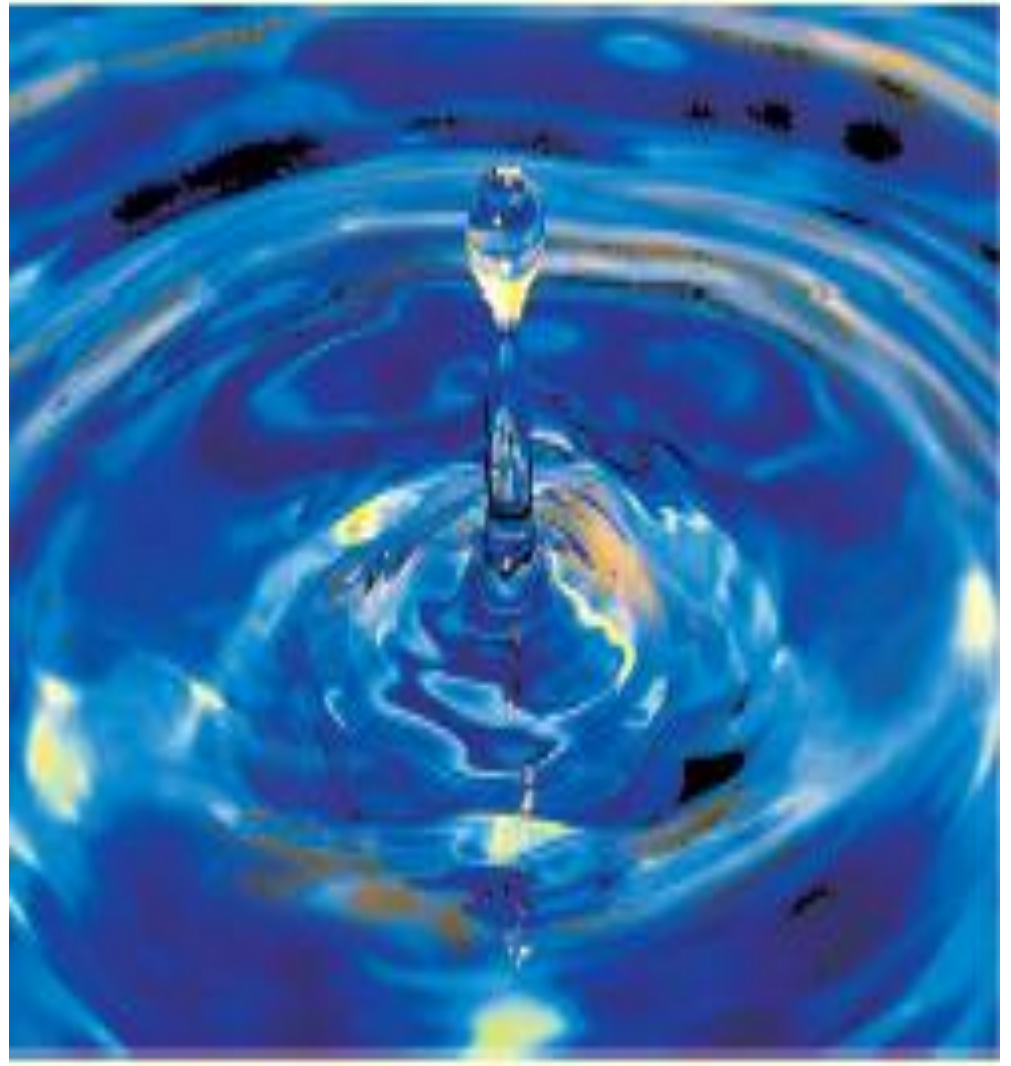
4. Günümüzde bu ütopyaların öngörülerinden hangileri gerçekleşmiştir?

D. BİREY-DEVLET İLİŞKİSİ:

İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.
(Şeyh Edebali)

-İnsan ve yurttaş haklarının
güvenliği bir kamu gücünü
gerektirir, bu nedenle bu güç
herkesin yararı için kurulmuştur,
yoksa bu gücün emanet edildiği
kişilerin özel çıkarları için değil.
(Fransız İnsan ve Yurttaş Bildirisi)

Siyaset felsefesi açısından **birey
ve devlet ilişkileri çok önemlidir.**
Çünkü bu ilişki, hem **toplumun
yapısını** hem de **yönetim biçimini**
belirler.

Düşünürler

Yusuf

Has Hacip

Montesquieu

Karl
Popper

Düşünürlerin Görüş ve Eserleri

Açık.Toplum ve Düşmanları adlı eserin yazarıdır.....

Devletin akla, adalete, doğru yasalara dayanması ve bireyin de erdemli olması gerekir....

Kanunların Ruhu adlı eserin yazarıdır.....

Bireyler düşünce sorgulama, eleştirme ve örgütlenme haklarına sahip olmalıdır.....

Kutatgu Bilig adlı eserin yazarıdır.....

Devlette yasama, yürütme ve yargı erklerinin birbirinden ayrılması gerekir.....

Korunma ihtiyacı
Ütopya
Eşitlik
Düzen
Var olan
Adalet
Karmaşa
Ortak irade
Olması gereken

1. Siyaset felsefesi..... , siyaset bilim ise.....ortaya koyar.

2. İktidarın kaynağı üçtür. Bunlardan biri, olup diğerleri.....
ve.....

3. Bir toplumdaki kuralların işlemesi ile oluşan genel denge hâline.....;
kuralların olmadığı ya da işlemediği dengesiz duruma ise.....denir.

4. İdeal düzeni belirleyen ölçütler özgürlük,ve.....

1. Devletin, iktidar gücünü hiçbir iç veya dış baskı olmadan kullanmasına meşruiyet denir.()
2. Sofistlere göre ideal toplum düzeni olamaz.()
3. Hukuk devleti olmayan bir devlet meşru değildir.()
4. Farabi, ütopyasında tek dünya devleti fikrini ortaya atmıştır.()

1. I. Hak ve özgürlükleri devlete karşı savunabilen özgür ve özerk vatandaşların oluşturduğu bütündür.

II. İnsan hak ve özgürlüklerinin anayasa ile güvence altına alındığı; katılıma, çoğulculuğa ve hukukun üstünlüğüne dayanan yönetim anlayışıdır.

Yukarıda verilen tanımlar aşağıdaki kavram çiftlerinden hangilerine karşılık gelir?

- A) Bürokrasi –Egemenlik B) Toplum – İktidar C) Sivil toplum - Demokrasi
D) Bürokrasi – Meşruiyet E) Egemenlik –Toplum

2. Siyaset felsefesi devletin özünü, siyasal otoriteyi bu otoritenin oluşumunu, kaynağını, gücünü ve bu gücü nasıl sürdürdüğünü, siyasal otoriteyle birey arasındaki ilişkiyi ve bunların daha iyi duruma gelip gelmeyeceğini inceler.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

- A) Birey devlet ilişkisi B) İktidarın kaynağı C) Siyaset felsefesinin konusu
D) Bireyin temel hakları E) Devletin temel organları

3. Bürokrasi akılcı bir örgütlenme biçimi olarak devletin yönetim yükümlülüklerini gerçekleştiren vazgeçilemez bir yapılanma şeklidir.

Buna göre, bürokrasi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Devlete alternatif bir güçtür. B) Devletin işlevselliğini sağlar
C) Her bakımdan devletin işleyişini zayıflatır. D) Temel hakların kullanılmasını engeller. E) Kolayca terk edilebilir özellikler taşır.

4. Aşağıdakilerden hangisi devletin doğanın bir devamı olduğunu savunan düşünürlerden biri değildir?

- A) Farabi B) Aristoteles C) Platon D) T.Hobbes E) İbn-i Haldun

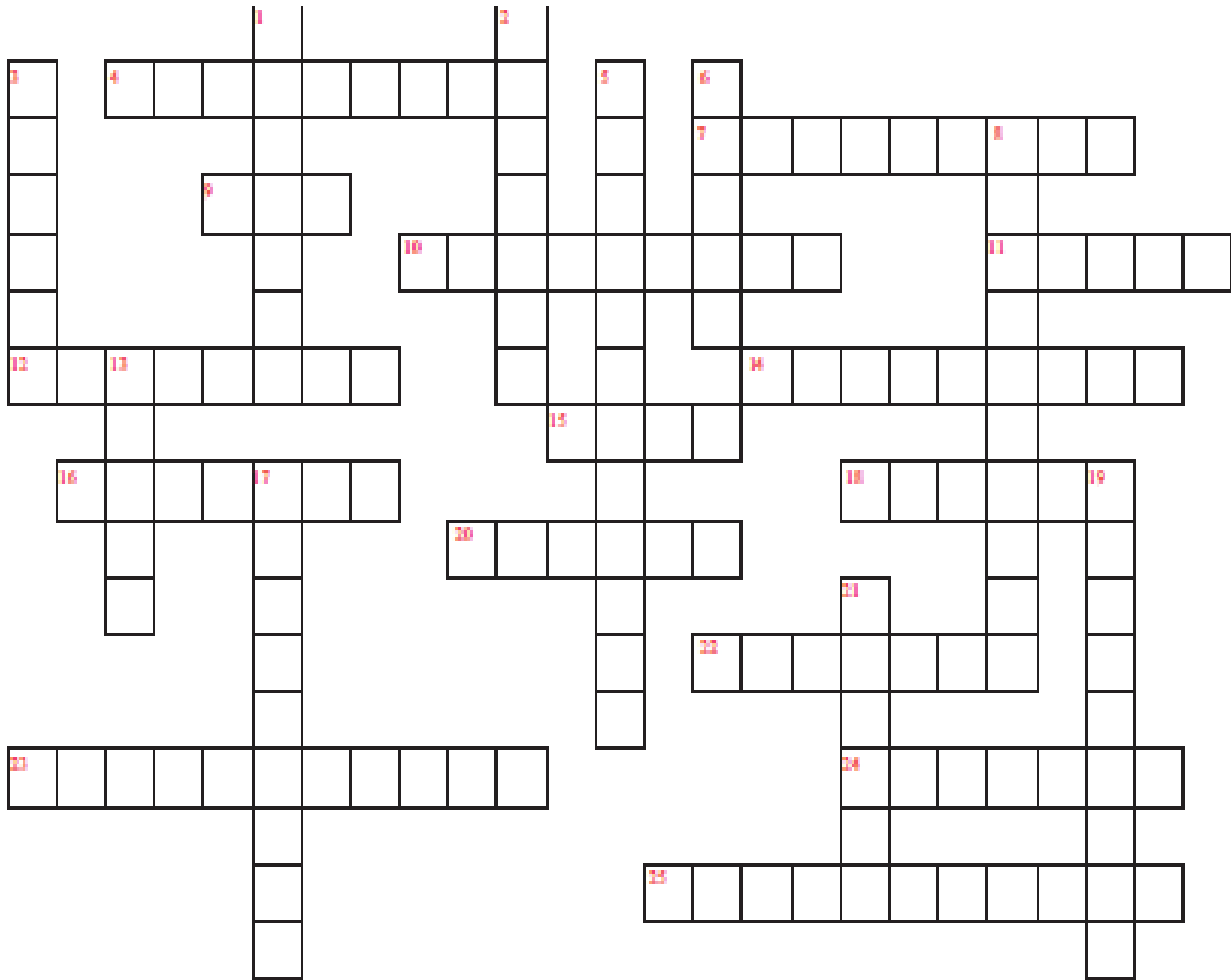
5. İnsanlar akılcı düşünme yoluyla, kendi aralarında görüşerek, bir nevi sosyal pazarlık yaparak en doğru adalet ilkelerini bulabilir. Böylece ne tür siyasal ve sosyal kurumlar oluşturacakları konusunda anlaşırılar.

Yukarıdaki paragrafta aşağıdaki kavramlardan hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Hak B) Güçler ayrılığı C) Eşitlik ve özgürlük
- D) Bürokrasi E) Toplumsal sözleşme

- Aldous Huxley
- Farabi
- Platon
- Thomas More
- George Orwell

1. İdeal Devlet
2. Ütopia
3. 1984
4. El-Medinet'ül Fazıla
5. Yeni Dünya

YUKARIDAN AŐAĐIYA

1. Yönetme gücünün tek elde toplandığı yönetim biçimi.
2. Ülke, toplum ve devlet yönetimi ile ilgili tüm etkinliklerdir.
3. “Devlet” adlı eserin yazarı.
5. İnsanın, insan olmasından dolayı doğuştan sahip olduğu haklar.
- 6- Bir ülkenin yönetim biçimi.
8. Özgürlüđu temel alan yönetim anlayışı.
- 13.Yaptırım gücünü devletten alan kurallar, yasalar sistemi.
- 17.Baskıcı yönetim anlayışı.
- 19.Yasaya, hukuka uygunluk.
- 21.Egemenliğe sahip en büyük siyasi ve sosyal organizasyon.

SOLDAN SAĞA

4. İnsan hak ve özgürlüklerinin olabildiğince geniş tutulduğu ve güvence altına alındığı katılım ve çoğulculuğun var olduğu yönetim anlayışı.
7. Devletin iktidar gücünü kullanabilmesi.
9. Bireyin başkalarından veya devletten talep edebileceği şeyler. İzin verilmiş yasaklanmamış olan.
10. Sınıfsız eşit ve özel mülkiyeti ortadan kaldıran yönetim anlayışı.
11. Toplumdaki insanlardan her biri.
12. Hiççilik.
14. Devlet işlerini yürüten memurlar topluluğu.
15. Bireylerin birbirleriyle veya devletle olan ilişkilerini düzenleyen yazılı kurallar.
16. Halkı yönetme gücü.
18. Temel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için bir araya gelen ve ortak bir kültürü paylaşan insanların oluşturduğu yapı.
20. Herkese hak ettiğini vermek.
22. Devleti saptanan ilke ve kurallara göre idare etmek.
23. Kendini yönlendirebilen özgür ve özerk vatandaşlardan oluşan toplum.
24. Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması.
25. "Politika" adlı eserin yazarı